

ประกาศสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

เรื่อง ขอเชิญชวนส่งข้อเสนอการดำเนินงานโครงการศึกษาวิจัยของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๖

.....

ด้วย สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีความประสงค์จะจัดจ้างผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์การวิจัย
ด้านนิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ หรือรัฐประศาสนศาสตร์ ในรูปแบบคณะที่ปรึกษาดำเนินงานโครงการศึกษาวิจัยของ
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๖ จำนวน ๖ โครงการ คือ

- (๑) เรื่อง “เสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย”
- (๒) เรื่อง “การยุบพรรคการเมืองโดยองค์กรวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ”
- (๓) เรื่อง “รูปแบบและลักษณะการให้เหตุผลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ”
- (๔) เรื่อง “การปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรภาคีรัฐตามหลักนิติธรรมภายใต้รัฐธรรมนูญแห่ง
ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐”
- (๕) เรื่อง “หลักความได้สัดส่วน (Principle of Proportionality) ในการตรวจสอบ
ขอบเขตอำนาจรัฐ ตามมาตรา ๒๙ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐”
- (๖) เรื่อง “สถานะและบทบาทของศาลรัฐธรรมนูญภายใต้กรอบทิศทางแก้ไข
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐”

โดยมีรายละเอียดตามข้อกำหนดการศึกษาวิจัย(TOR) โครงการศึกษาวิจัยของ
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าว แนบท้ายประกาศนี้

จึงขอเชิญชวนผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความสนใจส่งข้อเสนอการดำเนินงานโครงการศึกษาวิจัยของ
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ตามข้อกำหนดการศึกษาวิจัย(TOR) ดังกล่าวไปยังเลขาธิการ
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ (ผ่านผู้อำนวยการกลุ่มงานวิจัยและพัฒนารัฐธรรมนูญ) สำนักงานศาล
รัฐธรรมนูญ อาคารบ้านเจ้าพระยารัตนาธิเบศร์ ถนนจักรเพชร แขวงวังบูรพาภิรมย์ เขตพระนคร
กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๐๐ ตั้งแต่บัดนี้จนถึงวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๕

ทั้งนี้ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ จะได้แจ้งผู้ทรงคุณวุฒิที่มีคุณสมบัติและข้อเสนอครบถ้วนตาม
ข้อกำหนดการศึกษาวิจัย(TOR) เพื่อแสดงรายละเอียดข้อเสนอฯเพิ่มเติมต่อคณะกรรมการพิจารณาคัดเลือก
ข้อเสนอฯของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญต่อไป โดยรายละเอียดเพิ่มเติมสามารถสอบถามได้ที่ กลุ่มงานวิจัยและ
พัฒนารัฐธรรมนูญ สถาบันรัฐธรรมนูญศึกษา สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ โทร. ๐ ๒๖๒๓ ๙๖๐๐ ต่อ ๓๑๔๔
หรือ ๓๑๔๘ โทรสาร. ๐ ๒๖๒๓ ๙๖๔๖ ในวัน และเวลาราชการ

ประกาศ ณ วันที่ ๑๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๕

(นายชวนะ ไตรมาศ)

เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

ข้อกำหนดการศึกษา (Terms of Reference)

โครงการศึกษาวิจัยเรื่อง

“เสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย”

๑. หลักการและเหตุผล

ในสังคมประชาธิปไตยที่มีความหลากหลายและแตกต่างในทางความคิด มีการแสดงออกทางความคิดทางการเมืองในระบบรัฐสภา และมีการเคลื่อนไหวทางการเมืองที่มีรูปแบบเป็นการชุมนุมทางการเมืองในที่สาธารณะมากยิ่งขึ้น โดยในประเทศที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยได้ให้เสรีภาพแก่ประชาชนในการชุมนุมโดยสงบ ซึ่งอาจอยู่ในรูปของบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญ หรือบทบัญญัติแห่งกฎหมายตามแต่กรณี และรวมถึงประเทศไทยได้มีบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ในหมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ส่วนที่ ๑๑ เสรีภาพในการชุมนุมและการสมาคม มาตรา ๖๓ กำหนดให้

“บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะในกรณีการชุมนุมสาธารณะ และเพื่อคุ้มครองความสะดวกของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะสงคราม หรือในระหว่างเวลาที่มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินหรือประกาศใช้กฎอัยการศึก”

การแสดงออกทางความคิดทางการเมืองที่หลากหลายและแตกต่างกันภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ในปัจจุบัน ซึ่งพัฒนาเป็นรูปแบบการเคลื่อนไหวทางการเมืองที่หลากหลาย ทำให้ในหลายประเทศได้มีกฎหมายที่มากำหนดหลักเกณฑ์ในการชุมนุม เช่น สาธารณรัฐฝรั่งเศส สาธารณรัฐเกาหลี เป็นต้น สำหรับประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติที่มากำหนดหลักเกณฑ์ในการชุมนุมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๓ โดยตรง ทั้งนี้ แม้ประเทศไทยจะไม่มีกฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์ในการชุมนุมโดยตรง แต่อาจบังคับใช้กฎหมายที่มีความเกี่ยวข้องกับการควบคุมเสรีภาพในการชุมนุมได้ เช่น พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ ประมวลกฎหมายอาญา พระราชบัญญัติควบคุมการโฆษณาโดยใช้เครื่องขยายเสียง พ.ศ. ๒๕๔๓ และพระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นต้น

การชุมนุมแสดงออกทางความคิดทางการเมืองในที่สาธารณะมีความจำเป็นที่จะต้องมีการกฎหมายเพื่อมาจัดการและควบคุมดูแลมิให้การชุมนุมนั้นละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น ทั้งต้องมีหลักเกณฑ์ในการเข้าควบคุมการชุมนุมที่ชัดเจนด้วย ซึ่งหลักเกณฑ์ดังกล่าวอาจพิจารณาได้จากบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ ประกอบกับแนวคำพิพากษาที่ฝ่ายตุลาการวางหลักเป็นแนวทางไว้โดยการจำกัดเสรีภาพในการชุมนุมนั้นจะมีได้ ๒ กรณี (๑) กรณีที่มีการชุมนุมในที่สาธารณะ เพื่อคุ้มครองความสะดวกของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะนั้นๆ (๒) เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะสงครามหรือมีการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน หรือประกาศใช้กฎอัยการศึก และ

(ก) การชุมนุมดังกล่าวมิใช่การชุมนุมโดยสงบอันจะได้รับการคุ้มครองตามมาตรา ๖๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำการศึกษาวิจัยถึงขอบเขตของเสรีภาพในเรื่องการชุมนุมที่ชอบด้วยกฎหมายหรือการชุมนุมที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย โดยศึกษาเปรียบเทียบกับแนวคิดของต่างประเทศ และพิจารณาอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญในการวินิจฉัยในประเด็นดังกล่าว เนื่องจากเสรีภาพในการชุมนุมเป็นเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน

๒. วัตถุประสงค์

๒.๑ เพื่อศึกษาวិวัฒนาการของเสรีภาพในกระบวนการแสดงออกซึ่งความคิดเห็นของประชาชนและเสรีภาพกระบวนการเคลื่อนไหวในการชุมนุมทางการเมือง (Political movement) ของไทยและต่างประเทศ เช่น สาธารณรัฐฝรั่งเศส สาธารณรัฐเกาหลี สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี และประเทศอังกฤษ เป็นต้น

๒.๒ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบเสรีภาพในการชุมนุมของไทยและต่างประเทศ

๒.๓ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมเสรีภาพการชุมนุมของไทยกับกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์และควบคุมการชุมนุมในต่างประเทศ

๒.๔ เพื่อศึกษาและวิเคราะห์บทบาทและอำนาจหน้าที่ของฝ่ายตุลาการหรือองค์กรที่ทำหน้าที่วินิจฉัยในเรื่องสิทธิเสรีภาพในการชุมนุมของประชาชนในต่างประเทศ

๓. ขอบเขตการดำเนินงาน

๓.๑ ศึกษาวิวัฒนาการของเสรีภาพในกระบวนการแสดงออกซึ่งความคิดเห็นของประชาชนและเสรีภาพกระบวนการเคลื่อนไหวในการชุมนุมทางการเมือง (Political movement) ของไทยและต่างประเทศ เช่น สาธารณรัฐฝรั่งเศส สาธารณรัฐเกาหลี สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี และประเทศอังกฤษ เป็นต้น

๓.๒ ศึกษาเปรียบเทียบเสรีภาพในการชุมนุมของไทยและต่างประเทศ

๓.๓ ศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมเสรีภาพการชุมนุมของไทยกับกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์และควบคุมการชุมนุมในต่างประเทศ

๓.๔ ศึกษาและวิเคราะห์บทบาทและอำนาจหน้าที่ของฝ่ายตุลาการหรือองค์กรที่ทำหน้าที่วินิจฉัยในเรื่องสิทธิเสรีภาพในการชุมนุมของประชาชนในต่างประเทศ

๓.๕ จัดให้มีการประชุม/สัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการศึกษา เพื่อนำข้อเสนอแนะที่ได้รับจากการประชุม/สัมมนาไปปรับปรุงผลการศึกษาให้ถูกต้อง สมบูรณ์ โดยต้องเชิญผู้ทรงคุณวุฒิทางนิติศาสตร์หรือรัฐศาสตร์หรือรัฐประศาสนศาสตร์หรือผู้เชี่ยวชาญในสาขาที่เกี่ยวข้อง รวมถึงส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานศาลปกครอง สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นต้น เข้าร่วมการประชุม/สัมมนาดังกล่าวด้วย

๔. วิธีการดำเนินงาน

จัดจ้างคณะที่ปรึกษาโครงการวิจัยที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ และมีประสบการณ์เกี่ยวกับการทำงานวิจัยทางนิติศาสตร์ รัฐศาสตร์หรือรัฐประศาสนศาสตร์และมีผลงานวิจัยเป็นที่ยอมรับ คณะที่ปรึกษาประกอบด้วยนักวิชาการจากสถาบันการศึกษา ทั้งภาครัฐและเอกชน หรือนักวิชาการอิสระหรือองค์กร/บริษัทที่ปรึกษาภายนอก โดยควรมีนักวิชาการจากภูมิภาคร่วมในคณะอย่างน้อย ๑ คน

๕. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๕.๑ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญสามารถนำผลการศึกษาวิจัยดังกล่าวเสนอให้คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญใช้เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่

๕.๒ หน่วยงานของรัฐและเอกชน และสถาบันการศึกษา สามารถนำผลการศึกษาวิจัยไปใช้เป็นประโยชน์หรือใช้เป็นฐานข้อมูลในการศึกษาวิจัยขั้นต่อไป

๖. ระยะเวลาดำเนินการ

๑๒ เดือน นับจากวันที่ลงนามในสัญญาจ้าง ทั้งนี้ ให้รวมเวลาที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญใช้ในการตรวจรับรายงานการศึกษาวิจัยในแต่ละขั้นตอน และระยะเวลาที่ที่ปรึกษาใช้ในการแก้ไขเพิ่มเติม รวมเป็นระยะเวลาของที่ปรึกษาดำเนินการ

๗. การนำเสนอรายงาน

ที่ปรึกษาโครงการจะต้องนำเสนอรายงาน โดยมีขั้นตอนดังนี้

๗.๑ รายงานการศึกษาขั้นต้น (Inception Report) ที่ปรึกษาต้องส่งให้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน ๑๐ ชุด ภายใน ๑ เดือน นับจากวันที่ลงนามในสัญญาจ้าง โดยสาระสำคัญของรายงานจะต้องประกอบด้วย กรอบแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง แผนการดำเนินโครงการ รวมทั้งกระบวนการและขั้นตอนการดำเนินงาน การเก็บรวบรวมและศึกษาข้อมูลตามที่กำหนดในขอบเขตการศึกษาพร้อมรายละเอียดเบื้องต้น

๗.๒ รายงานการศึกษาขั้นกลาง (Interim Report) ที่ปรึกษาต้องส่งให้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน ๑๐ ชุด ภายใน ๖ เดือน นับจากวันที่ลงนามในสัญญาจ้าง โดยสาระสำคัญของรายงานจะต้องประกอบด้วยรายงานความคืบหน้าของการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องตามที่กำหนดไว้ในขอบเขตการศึกษาข้อ ๓ พร้อมรายละเอียด เนื้อหาสาระของผลการศึกษา

๗.๓ รายงานการศึกษาระดับสมบูรณ์ (Final Report)

๗.๓.๑ ที่ปรึกษาจะต้องจัดส่งร่างรายงานการศึกษาระดับสมบูรณ์ (Draft Final report) ให้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน ๑๐ ชุด ภายใน ๘ เดือน นับจากวันที่ลงนามในสัญญาจ้าง โดยสาระสำคัญของรายงานจะต้องประกอบด้วย ร่างรายงานผลการศึกษาระดับสมบูรณ์ตามที่กำหนดไว้ในขอบเขตการศึกษาข้อ ๓

๗.๓.๒ ที่ปรึกษาจะต้องจัดให้มีการประชุม/สัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิทางนิติศาสตร์และผู้ทรงคุณวุฒิทางรัฐศาสตร์ จากสถาบันการศึกษา องค์กรภาคี กำหนดการศึกษา (Terms of Reference) โครงการศึกษาวิจัยเรื่อง “เสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย”

ประชาชนและส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานศาลปกครอง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นต้น และองค์กรภาคประชาชน ภายใน ๑๐ เดือน นับจากวันที่ลงนามในสัญญาจ้าง และต้องนำข้อเสนอแนะที่ได้รับจากการประชุม/สัมมนาพร้อมทั้ง ข้อเสนอแนะของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญที่มีต่อร่างรายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์ ตามข้อ ๗.๓.๑ มาปรับปรุงเป็นรายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์

๗.๓.๓ ที่ปรึกษาจะต้องจัดส่งรายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์ (Final report) ตาม ข้อ ๗.๓.๒ ให้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน ๑๐ ชุด ภายใน ๑๒ เดือน นับจากวันที่ลงนามในสัญญาจ้าง

๘.งบประมาณ

ไม่เกิน ๙๐๐,๐๐๐ บาท

๙. เงื่อนไขการเบิกจ่ายเงิน

เงื่อนไขการเบิกจ่ายเงินค่าจ้าง มี ๓ งวด ดังนี้

๙.๑ งวดที่ ๑ จ่ายเงินค่าจ้างร้อยละ ๓๐ ของวงเงินค่าจ้างทั้งหมด เมื่อรายงานการศึกษาขั้นต้น (Inception Report) ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการตรวจรับพัสดุเรียบร้อยแล้ว

๙.๒ งวดที่ ๒ จ่ายเงินค่าจ้างร้อยละ ๓๐ ของวงเงินค่าจ้างทั้งหมด เมื่อรายงานการศึกษาขั้นกลาง (Interim Report) ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการตรวจรับพัสดุเรียบร้อยแล้ว

๙.๓ งวดที่ ๓ จ่ายเงินค่าจ้างร้อยละ ๔๐ ของวงเงินค่าจ้างทั้งหมด เมื่อรายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์ (Final Report) ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการตรวจรับพัสดุเรียบร้อยแล้ว

ทั้งนี้ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญจะหักเงินประกันผลงานในแต่ละงวดเป็นเงินร้อยละ ๕ ของวงเงินค่าจ้างในแต่ละงวด และจะคืนเงินประกันทั้งหมดเมื่อคณะกรรมการตรวจรับพัสดุเห็นชอบรายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์ (Final Report) แล้ว

๑๐. ค่าปรับ

ในกรณีที่ที่ปรึกษาไม่สามารถปฏิบัติงานให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาตามสัญญา ที่ปรึกษาต้องชำระค่าปรับวันละ ๕๐๐ บาท เว้นแต่กรณีที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเห็นชอบให้ขยายกำหนดเวลาแล้วเสร็จตามสัญญา

๑๑. การจัดส่งข้อเสนอโครงการ

ที่ปรึกษาต้องจัดทำข้อเสนอโครงการโดยแยกเป็น ๒ ส่วน คือ ข้อเสนอด้านเทคนิควิชาการ และข้อเสนอทางการเงิน จำนวนอย่างละ ๑๐ ชุด

๑๑.๑ ข้อเสนอด้านเทคนิควิชาการ จะต้องประกอบด้วย

๑๑.๑.๑ การบรรยายของที่ปรึกษาที่มีความชัดเจนเกี่ยวกับความเข้าใจในโครงการ แนวความคิด ขั้นตอนและวิธีดำเนินการ รวมทั้งแผนการดำเนินการโดยละเอียด

๑๑.๑.๒ ผลงานและประสบการณ์ของที่ปรึกษา และต้องระบุรายชื่อคณะ

ผู้ทำการศึกษา (กรณีทำการศึกษาวิจัยเป็นคณะ) ประวัติส่วนบุคคล เช่น ชื่อ-สกุล
คุณวุฒิการศึกษา ตำแหน่งทางวิชาการ ประสบการณ์ทำงาน ผลงานด้านการศึกษาวิจัย คุณสมบัติ
พิเศษหรือความเชี่ยวชาญ เป็นต้น

๑๑.๒ ข้อเสนอทางการเงิน จะต้องประกอบด้วยรายละเอียดค่าใช้จ่ายในการดำเนิน
โครงการโดยละเอียด

๑๒. ผู้รับผิดชอบโครงการ

กลุ่มงานวิจัยและพัฒนา รัฐธรรมนุญ สถาบันรัฐธรรมนุญศึกษา สำนักงานศาลรัฐธรรมนุญ
โทร. ๐ ๒๖๒๓ ๙๖๐๐ ต่อ ๓๑๔๔ หรือ ๓๑๔๘ โทรสาร. ๐ ๒๖๒๓ ๙๖๔๖

ข้อกำหนดการศึกษา (Terms of Reference)

โครงการศึกษาวิจัยเรื่อง

“การยุบพรรคการเมืองโดยองค์กรวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ”

๑. หลักการและเหตุผล

ในอดีตการยุบพรรคการเมืองในประวัติศาสตร์การเมืองไทยมักเกิดจากคำสั่งของคณะปฏิวัติ ขณะที่การยุบพรรคการเมืองโดยองค์กรศาลนั้น เริ่มขึ้นครั้งแรกจากพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๔๒๔ แก้ไขเพิ่มเติม (ครั้งที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้บัญญัติให้ศาลฎีกามีอำนาจในการยุบพรรคการเมืองทั้งในกรณีพรรคการเมืองไม่ส่งผู้สมัครลงรับเลือกตั้ง และในกรณีเกี่ยวกับการกระทำของพรรคการเมืองที่มีผลกระทบต่อการปกครองหรือความมั่นคงของรัฐ สำหรับอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญในการยุบพรรคการเมืองนั้นเริ่มขึ้นในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ซึ่งต่อมาได้ยกเลิกเมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๔๙ โดยคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (คปค.) และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. ๒๕๔๙ มาตรา ๓๕ ได้กำหนดให้บรรดาคอรัลคิตที่อยู่ในระหว่างการดำเนินการของศาลรัฐธรรมนูญก่อนวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๔๙ ให้โอนมาอยู่ในความรับผิดชอบของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย (คปค.) ได้แปรสภาพเป็นคณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติ (คมช.)

ต่อมารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๘ และมาตรา ๒๓๗ กำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยกรณีบุคคลหรือพรรคการเมืองใช้สิทธิและเสรีภาพในทางการเมืองโดยมิชอบด้วยรัฐธรรมนูญ รวมไปถึงพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ และมาตรา ๙๔ ซึ่งการพิจารณาวินิจฉัยยุบพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ สามารถแยกได้เป็น ๒ กรณี คือ กรณีเกี่ยวกับการบริหารจัดการของพรรคการเมือง ตามมาตรา ๙๓ และกรณีเกี่ยวกับการกระทำของพรรคการเมืองที่มีผลกระทบต่อการปกครองหรือความมั่นคงของรัฐ ตามมาตรา ๙๔

ทั้งนี้ กระบวนการในการยื่นเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญให้มีคำสั่งยุบพรรคการเมืองแตกต่างกันไปในแต่ละประเด็นปัญหา รวมถึงหน่วยงานที่เป็นผู้ยื่นคำร้องก็มีความแตกต่างในหลายๆกรณี ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบอำนาจขององค์กรวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญในกลุ่มประเทศต่างๆ รวมถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อเปรียบเทียบกระบวนการในการยุบพรรคการเมืองว่ามีที่มาและเงื่อนไขที่มีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร และจะได้นำมาสู่ข้อเสนอแนะในการแก้ไขรัฐธรรมนูญต่อไป

๒. วัตถุประสงค์

- ๒.๑ เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเจตนารมณ์การรวมตัวเป็นพรรคการเมือง
- ๒.๒ เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญหรือบทบัญญัติแห่งกฎหมายของต่างประเทศในการยุบพรรคการเมือง
- ๒.๓ เพื่อศึกษาแนวคิดเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยรวมถึงวิวัฒนาการการยุบพรรคการเมืองในอดีตของประเทศไทย
- ๒.๔ เพื่อศึกษาบทบาทและอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญไทยในการยุบพรรคการเมือง
- ๒.๕ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบคำวินิจฉัยขององค์กรวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญในอดีตและปัจจุบันของไทยและต่างประเทศ ในกรณีการยุบพรรคการเมือง

๓. ขอบเขตการดำเนินงาน

- ๓.๑ ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเจตนารมณ์การรวมตัวเป็นพรรคการเมือง
- ๓.๒ ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญหรือบทบัญญัติแห่งกฎหมายของต่างประเทศในการยุบพรรคการเมือง
- ๓.๓ ศึกษาแนวคิด เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย รวมถึงวิวัฒนาการการยุบพรรคการเมืองในอดีตของประเทศไทย
- ๓.๔ ศึกษาบทบาทและอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญไทยในการยุบพรรคการเมือง
- ๓.๕ ศึกษาเปรียบเทียบคำวินิจฉัยขององค์กรวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญในอดีตและปัจจุบันของไทยและต่างประเทศ ในกรณีการยุบพรรคการเมือง
- ๓.๖ จัดให้มีการประชุม/สัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับผลการศึกษา เพื่อนำข้อเสนอแนะที่ได้รับจากการประชุม/สัมมนาไปปรับปรุงผลการศึกษาให้ถูกต้องสมบูรณ์ โดยต้องเชิญผู้ทรงคุณวุฒิทางนิติศาสตร์หรือรัฐศาสตร์หรือรัฐประศาสนศาสตร์หรือผู้เชี่ยวชาญในสาขาที่เกี่ยวข้อง รวมถึงส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ตัวแทนจากพรรคการเมือง และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นต้น เข้าร่วมการประชุม/สัมมนาดังกล่าวด้วย

๔. วิธีการดำเนินงาน

จัดจ้างคณะที่ปรึกษาโครงการวิจัยที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ และมีประสบการณ์เกี่ยวกับการทำงานวิจัยทางนิติศาสตร์ รัฐศาสตร์หรือรัฐประศาสนศาสตร์และมีผลงานวิจัยเป็นที่ยอมรับ คณะที่ปรึกษาประกอบด้วยนักวิชาการจากสถาบันการศึกษา ทั้งภาครัฐและเอกชน หรือนักวิชาการอิสระหรือองค์กร/บริษัทที่ปรึกษากฎหมาย โดยควรมีนักวิชาการจากภูมิภาคร่วมในคณะอย่างน้อย ๑ คน

๕. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๕.๑ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญสามารถนำผลการศึกษาวิจัยดังกล่าวเสนอให้ คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญใช้เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่

๕.๒ หน่วยงานของรัฐและเอกชน และสถาบันการศึกษา สามารถนำผลการศึกษาวิจัยไป ใช้เป็นประโยชน์หรือใช้เป็นฐานข้อมูลในการศึกษาวิจัยขั้นต่อไป

๖. ระยะเวลาดำเนินการ

๑๒ เดือน นับจากวันที่ลงนามในสัญญาจ้าง ทั้งนี้ ให้รวมเวลาที่สำนักงาน ศาลรัฐธรรมนูญใช้ในการตรวจรับรายงานการศึกษาวิจัยในแต่ละขั้นตอน และระยะเวลาที่ ที่ปรึกษาใช้ในการแก้ไขเพิ่มเติม รวมเป็นระยะเวลาของที่ปรึกษาด้วย

๗. การนำเสนอรายงาน

ที่ปรึกษาโครงการจะต้องนำเสนอรายงาน โดยมีขั้นตอนดังนี้

๗.๑ รายงานการศึกษาขั้นต้น (Inception Report) ที่ปรึกษาต้องส่งให้สำนักงานศาล รัฐธรรมนูญ จำนวน ๑๐ ชุด ภายใน ๑ เดือน นับจากวันที่ลงนามในสัญญาจ้าง โดยสาระสำคัญของ รายงานจะต้องประกอบด้วย กรอบแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง แผนการดำเนินโครงการ รวมทั้งกระบวนการและขั้นตอนการดำเนินงาน การเก็บรวบรวมและศึกษาข้อมูลตามที่กำหนดใน ขอบเขตการศึกษาพร้อมรายละเอียดเบื้องต้น

๗.๒ รายงานการศึกษาขั้นกลาง (Interim Report) ที่ปรึกษาต้องส่งให้สำนักงานศาล รัฐธรรมนูญ จำนวน ๑๐ ชุด ภายใน ๖ เดือน นับจากวันที่ลงนามในสัญญาจ้าง โดยสาระสำคัญของ รายงานจะต้องประกอบด้วยรายงานความคืบหน้าของการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ตามที่กำหนดไว้ในขอบเขตการศึกษาข้อ ๓ พร้อมรายละเอียด เนื้อหาสาระของผลการศึกษา

๗.๓ รายงานการศึกษาระดับสมบูรณ์ (Final Report)

๗.๓.๑ ที่ปรึกษาจะต้องจัดส่งร่างรายงานการศึกษาระดับสมบูรณ์ (Draft Final report) ให้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน ๑๐ ชุด ภายใน ๘ เดือน นับจากวันที่ลงนามในสัญญา จ้าง โดยสาระสำคัญของ รายงานจะต้องประกอบด้วย ร่างรายงานผลการศึกษา ฉบับสมบูรณ์ตามที่กำหนดไว้ในขอบเขตการศึกษาข้อ ๓

๗.๓.๒ ที่ปรึกษาจะต้องจัดให้มีการประชุม/สัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นจาก ผู้ทรงคุณวุฒิทางนิติศาสตร์และผู้ทรงคุณวุฒิทางรัฐศาสตร์ จากสถาบันการศึกษา องค์กรภาค ประชาชนและส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง สำนักงานอัยการ สูงสุด สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ตัวแทนจากพรรคการเมือง และ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ภายใน ๑๐ เดือน นับจากวันที่ลงนามในสัญญาจ้าง และต้องนำ

ข้อเสนอแนะที่ได้รับจากการประชุม/สัมมนาพร้อมทั้งข้อสังเกตของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญที่มีต่อร่างรายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์ ตามข้อ ๗.๓.๑ มาปรับปรุงเป็นรายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์ ๗.๓.๓ ที่ปรึกษาจะต้องจัดส่งรายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์ (Final report) ตามข้อ ๗.๓.๒ ให้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน ๑๐ ชุด ภายใน ๑๒ เดือน นับจากวันที่ลงนามในสัญญาจ้าง

๘.งบประมาณ

ไม่เกิน ๙๐๐,๐๐๐ บาท

๙. เงื่อนไขการเบิกจ่ายเงิน

เงื่อนไขการเบิกจ่ายเงินค่าจ้าง มี ๓ งวด ดังนี้

๙.๑ งวดที่ ๑ จ่ายเงินค่าจ้างร้อยละ ๓๐ ของวงเงินค่าจ้างทั้งหมด เมื่อรายงานการศึกษาขั้นต้น (Inception Report) ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการตรวจรับพัสดุเรียบร้อยแล้ว

๙.๒ งวดที่ ๒ จ่ายเงินค่าจ้างร้อยละ ๓๐ ของวงเงินค่าจ้างทั้งหมด เมื่อรายงานการศึกษาขั้นกลาง (Interim Report) ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการตรวจรับพัสดุเรียบร้อยแล้ว

๙.๓ งวดที่ ๓ จ่ายเงินค่าจ้างร้อยละ ๔๐ ของวงเงินค่าจ้างทั้งหมด เมื่อรายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์ (Final Report) ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการตรวจรับพัสดุเรียบร้อยแล้ว

ทั้งนี้ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญจะหักเงินประกันผลงานในแต่ละงวดเป็นเงินร้อยละ ๕ ของวงเงินค่าจ้างในแต่ละงวด และจะคืนเงินประกันทั้งหมดเมื่อคณะกรรมการตรวจรับพัสดุเห็นชอบรายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์ (Final Report) แล้ว

๑๐. ค่าปรับ

ในกรณีที่ที่ปรึกษาไม่สามารถปฏิบัติงานให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาตามสัญญา ที่ปรึกษาต้องชำระค่าปรับวันละ ๕๐๐ บาท เว้นแต่กรณีที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเห็นชอบให้ขยายกำหนดเวลาแล้วเสร็จตามสัญญา

๑๑. การจัดส่งข้อเสนอโครงการ

ที่ปรึกษาต้องจัดทำข้อเสนอโครงการโดยแยกเป็น ๒ ส่วน คือ ข้อเสนอด้านเทคนิควิชาการ และข้อเสนอทางการเงิน จำนวนอย่างละ ๑๐ ชุด

๑๑.๑ ข้อเสนอด้านเทคนิควิชาการ จะต้องประกอบด้วย

๑๑.๑.๑ การบรรยายของที่ปรึกษาที่มีความชัดเจนเกี่ยวกับความเข้าใจในโครงการแนวความคิด ขั้นตอนและวิธีดำเนินการ รวมทั้งแผนการดำเนินการโดยละเอียด

๑๑.๑.๒ ผลงานและประสบการณ์ของที่ปรึกษา และต้องระบุรายชื่อคณะ

ผู้ทำการศึกษา (กรณีทำการศึกษาวิจัยเป็นคณะ)ประวัติส่วนบุคคล เช่น ชื่อ-สกุล
คุณวุฒิการศึกษา ตำแหน่งทางวิชาการ ประสบการณ์ทำงาน ผลงานด้านการศึกษาวิจัย คุณสมบัติ
พิเศษหรือความเชี่ยวชาญ เป็นต้น

๑๑.๒ ข้อเสนอทางการเงิน จะต้องประกอบด้วยรายละเอียดค่าใช้จ่ายในการดำเนิน
โครงการโดยละเอียด

๑๒. ผู้รับผิดชอบโครงการ

กลุ่มงานวิจัยและพัฒนา รัฐธรรมนุญ สถาบันรัฐธรรมนุญศึกษา สำนักงานศาลรัฐธรรมนุญ
โทร. ๐ ๒๖๒๓ ๙๖๐๐ ต่อ ๓๑๔๔ หรือ ๓๑๔๘ โทรสาร. ๐ ๒๖๒๓ ๙๖๔๖

ข้อกำหนดการศึกษา (Terms of Reference)

โครงการศึกษาวิจัยเรื่อง

“รูปแบบและลักษณะการให้เหตุผลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ”

๑. หลักการและเหตุผล

หลักการแบ่งแยกอำนาจถือเป็นหลักการสำคัญตามหลักนิติรัฐ ซึ่งเป็นหลักพื้นฐานของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างการใช้อำนาจนิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการ ในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน โดยเฉพาะอำนาจตุลาการ ซึ่งเกี่ยวข้อง กับข้อพิพาทแห่งคดีอันเกิดจากการใช้อำนาจของรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และองค์กรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

ศาลรัฐธรรมนูญเป็นองค์กรตุลาการเพื่อพิจารณาบรรทัดในทางรัฐธรรมนูญ และ คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญเป็นเด็ดขาด มีผลผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอื่นของรัฐ ประกอบกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๑๖ วรรค ๔ กำหนดให้ คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญต้องให้เหตุผลในการวินิจฉัยในปัญหาข้อเท็จจริงและปัญหา ข้อกฎหมายด้วย การศึกษาถึงรูปแบบและลักษณะการให้เหตุผลคำวินิจฉัยของ ศาลรัฐธรรมนูญ (Verdict of Constitutional Court) จึงเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนา ในทางเนื้อหาของระบบกระบวนการยุติธรรม และเป็นหลักประกันที่ยืนยันความเป็นกฎหมายสูงสุด ของรัฐธรรมนูญให้เกิดความมั่นคงต่อหลักนิติรัฐหรือความเป็นรัฐที่ปกครองด้วยกฎหมายด้วย

ดังนั้น เนื้อหาในทางคดีที่ศาลรัฐธรรมนูญใช้เป็นเหตุผลในการวินิจฉัยให้สอดคล้องกับหลัก ความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ จึงเป็นวัตถุประสงค์แห่งการวิจัยหลักที่สำคัญต่อการพัฒนา ในทางเนื้อหาและถือเป็นการตรวจสอบรูปแบบหนึ่งสำหรับการดำเนินงานขององค์กรตุลาการจาก สิ่งคมอีกด้วย

๒. วัตถุประสงค์

๒.๑ เพื่อศึกษาวิวัฒนาการ หลักเกณฑ์ รูปแบบและลักษณะการให้เหตุผลคำวินิจฉัย ของศาลรัฐธรรมนูญ (Verdict of Constitutional Court)

๒.๒ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการให้เหตุผลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญไทยและศาล รัฐธรรมนูญต่างประเทศ โดยเฉพาะคดีหรือเรื่องที่เกี่ยวข้องหรือเชื่อมโยงกับประโยชน์มหาชนและ นโยบายเร่งด่วนของรัฐ

๒.๓ เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากระบวนการวินิจฉัยคดีให้ถูกต้อง ตามหลักวิชาการและสอดคล้องกับระบบศาลรัฐธรรมนูญในสากล

๓. ขอบเขตการดำเนินงาน

๓.๑ ศึกษาวิวัฒนาการ หลักเกณฑ์ รูปแบบและลักษณะการให้เหตุผลคำวินิจฉัยของ ศาลรัฐธรรมนูญ (Verdict of Constitutional Court)

ข้อกำหนดการศึกษา (Terms of Reference) โครงการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบและลักษณะการให้เหตุผลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ”

๓.๒ ศึกษาเปรียบเทียบการให้เหตุผลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญไทยและศาลรัฐธรรมนูญต่างประเทศ โดยเฉพาะคดีหรือเรื่องที่เกี่ยวข้องหรือเชื่อมโยงกับประโยชน์มหาชนและนโยบายเร่งด่วนของรัฐ

๓.๓ ศึกษาและพัฒนาองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากระบวนการวินิจฉัยคดีให้ถูกต้องตามหลักวิชาการและสอดคล้องกับระบบศาลรัฐธรรมนูญในระดับสากล

๓.๔ จัดให้มีการประชุม/สัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับผลการศึกษา เพื่อนำข้อเสนอแนะที่ได้รับจากการประชุม/สัมมนา มาปรับปรุงผลการศึกษาให้ถูกต้องสมบูรณ์ โดยต้องเชิญผู้ทรงคุณวุฒิทางนิติศาสตร์หรือรัฐศาสตร์หรือรัฐประศาสนศาสตร์หรือผู้เชี่ยวชาญในสาขาที่เกี่ยวข้อง รวมถึงส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงยุติธรรม สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรีสำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานศาลปกครอง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน ผู้แทนสถาบันอุดมศึกษา และองค์กรเอกชนที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น เข้าร่วมการประชุม/สัมมนาดังกล่าวด้วย

๔. วิธีการดำเนินงาน

จัดจ้างคณะที่ปรึกษาโครงการวิจัยที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ และมีประสบการณ์เกี่ยวกับการทำงานวิจัยทางนิติศาสตร์ รัฐศาสตร์หรือรัฐประศาสนศาสตร์และมีผลงานวิจัยเป็นที่ยอมรับ คณะที่ปรึกษาประกอบด้วยนักวิชาการจากสถาบันการศึกษา ทั้งภาครัฐและเอกชน หรือนักวิชาการอิสระหรือองค์กร/บริษัทที่ปรึกษากฎหมาย โดยควรมีนักวิชาการจากภูมิภาคร่วมในคณะอย่างน้อย ๑ คน

๕. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๕.๑ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญสามารถนำผลการศึกษาวิจัยดังกล่าวเสนอให้คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญใช้เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่

๕.๒ หน่วยงานของรัฐและเอกชน และสถาบันการศึกษา สามารถนำผลการศึกษาวิจัยไปใช้เป็นประโยชน์หรือใช้เป็นฐานข้อมูลในการศึกษาวิจัยขั้นต่อไป

๖. ระยะเวลาดำเนินการ

๑๒ เดือน นับจากวันที่ลงนามในสัญญาจ้าง ทั้งนี้ ให้รวมเวลาที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญใช้ในการตรวจรับรายงานการศึกษาวิจัยในแต่ละขั้นตอน และระยะเวลาที่ปรึกษาใช้ในการแก้ไขเพิ่มเติม รวมเป็นระยะเวลาของที่ปรึกษาดังกล่าว

๗. การนำเสนอรายงาน

ที่ปรึกษาโครงการจะต้องนำเสนอรายงาน โดยมีขั้นตอนดังนี้

๗.๑ รายงานการศึกษาขั้นต้น (Inception Report) ที่ปรึกษาต้องส่งให้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน ๑๐ ชุด ภายใน ๑ เดือน นับจากวันที่ลงนามในสัญญาจ้าง โดยสาระสำคัญของข้อกำหนดการศึกษา (Terms of Reference) โครงการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบและลักษณะการให้เหตุผลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ”

ของรายงานจะต้องประกอบด้วย กรอบแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง แผนการดำเนินโครงการ รวมทั้งกระบวนการและขั้นตอนการดำเนินงาน การเก็บรวบรวมและศึกษาข้อมูลตามที่กำหนดในขอบเขตการศึกษาพร้อมรายละเอียดเบื้องต้น

๗.๒ รายงานการศึกษาชั้นกลาง (Interim Report) ที่ปรึกษาต้องส่งให้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน ๑๐ ชุด ภายใน ๖ เดือน นับจากวันที่ลงนามในสัญญาจ้าง โดยสาระสำคัญของรายงานจะต้องประกอบด้วยรายงานความคืบหน้าของการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องตามที่กำหนดไว้ในขอบเขตการศึกษาข้อ ๓ พร้อมรายละเอียด เนื้อหาสาระของผลการศึกษา

๗.๓ รายงานการศึกษาระดับสมบูรณ์ (Final Report)

๗.๓.๑ ที่ปรึกษาจะต้องจัดส่งร่างรายงานการศึกษาระดับสมบูรณ์ (Draft Final report) ให้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน ๑๐ ชุด ภายใน ๘ เดือน นับจากวันที่ลงนามในสัญญาจ้าง โดยสาระสำคัญของรายงานจะต้องประกอบด้วย ร่างรายงานผลการศึกษาระดับสมบูรณ์ตามที่กำหนดไว้ในขอบเขตการศึกษาข้อ ๓

๗.๓.๒ ที่ปรึกษาจะต้องจัดให้มีการประชุม/สัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิทางนิติศาสตร์และผู้ทรงคุณวุฒิทางรัฐศาสตร์ จากสถาบันการศึกษา องค์กรภาคประชาชนและส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงยุติธรรม สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานศาลปกครอง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน ภายใน ๑๐ เดือน นับจากวันที่ลงนามในสัญญาจ้าง และต้องนำข้อเสนอแนะที่ได้รับจากการประชุม/สัมมนาพร้อมทั้งข้อสังเกตของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญที่มีต่อร่างรายงานการศึกษาระดับสมบูรณ์ ตามข้อ ๗.๓.๑ มาปรับปรุงเป็นรายงานการศึกษาระดับสมบูรณ์

๗.๓.๓ ที่ปรึกษาจะต้องจัดส่งรายงานการศึกษาระดับสมบูรณ์ (Final report) ตามข้อ ๗.๓.๒ ให้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน ๑๐ ชุด ภายใน ๑๒ เดือน นับจากวันที่ลงนามในสัญญาจ้าง

๘.งบประมาณ

ไม่เกิน ๙๐๐,๐๐๐ บาท

๙. เงื่อนไขการเบิกจ่ายเงิน

เงื่อนไขการเบิกจ่ายเงินค่าจ้าง มี ๓ งวด ดังนี้

๙.๑ งวดที่ ๑ จ่ายเงินค่าจ้างร้อยละ ๓๐ ของวงเงินค่าจ้างทั้งหมด เมื่อรายงานการศึกษาขั้นต้น (Inception Report) ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการตรวจรับพัสดุเรียบร้อยแล้ว

๙.๒ งวดที่ ๒ จ่ายเงินค่าจ้างร้อยละ ๓๐ ของวงเงินค่าจ้างทั้งหมด เมื่อรายงานการศึกษาชั้นกลาง (Interim Report) ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการตรวจรับพัสดุเรียบร้อยแล้ว

ข้อกำหนดการศึกษา (Terms of Reference) โครงการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบและลักษณะการให้เหตุผลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ”

๙.๓ งวดที่ ๓ จ่ายเงินค่าจ้างร้อยละ ๔๐ ของวงเงินค่าจ้างทั้งหมด เมื่อรายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์ (Final Report) ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการตรวจรับพัสดุเรียบร้อยแล้ว

ทั้งนี้ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญจะหักเงินประกันผลงานในแต่ละงวดเป็นเงินร้อยละ ๕ ของวงเงินค่าจ้างในแต่ละงวด และจะคืนเงินประกันทั้งหมดเมื่อคณะกรรมการตรวจรับพัสดุเห็นชอบรายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์ (Final Report) แล้ว

๑๐. ค่าปรับ

ในกรณีที่ที่ปรึกษาไม่สามารถปฏิบัติงานให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาตามสัญญา ที่ปรึกษาต้องชำระค่าปรับวันละ ๕๐๐ บาท เว้นแต่กรณีที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเห็นชอบให้ขยายกำหนดเวลาแล้วเสร็จตามสัญญา

๑๑. การจัดส่งข้อเสนอโครงการ

ที่ปรึกษาต้องจัดทำข้อเสนอโครงการโดยแยกเป็น ๒ ส่วน คือ ข้อเสนอด้านเทคนิควิชาการ และข้อเสนอทางการเงิน จำนวนอย่างละ ๑๐ ชุด

๑๑.๑ ข้อเสนอด้านเทคนิควิชาการ จะต้องประกอบด้วย

๑๑.๑.๑ การบรรยายของที่ปรึกษาที่มีความชัดเจนเกี่ยวกับความเข้าใจในโครงการแนวความคิด ขั้นตอนและวิธีดำเนินการ รวมทั้งแผนการดำเนินการโดยละเอียด

๑๑.๑.๒ ผลงานและประสบการณ์ของที่ปรึกษา และต้องระบุรายชื่อคณะ

ผู้ทำการศึกษา (กรณีทำการศึกษาวิจัยเป็นคณะ) ประวัติส่วนบุคคล เช่น ชื่อ-สกุล คุณวุฒิการศึกษา ตำแหน่งทางวิชาการ ประสบการณ์ทำงาน ผลงานด้านการศึกษาวิจัย คุณสมบัติพิเศษหรือความเชี่ยวชาญ เป็นต้น

๑๑.๒ ข้อเสนอทางการเงิน จะต้องประกอบด้วยรายละเอียดค่าใช้จ่ายในการดำเนินโครงการโดยละเอียด

๑๒. ผู้รับผิดชอบโครงการ

กลุ่มงานวิจัยและพัฒนารัฐธรรมนูญ สถาบันรัฐธรรมนูญศึกษา สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ โทร. ๐ ๒๖๒๓ ๙๖๐๐ ต่อ ๓๑๔๔ หรือ ๓๑๔๘ โทรสาร. ๐ ๒๖๒๓ ๙๖๔๖

ข้อกำหนดการศึกษา (Terms of Reference)

โครงการศึกษาวิจัยเรื่อง

การปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรภาครัฐตามหลักนิติธรรม

ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

๑. หลักการและเหตุผล

วิวัฒนาการของแนวคิดเกี่ยวกับหลักนิติธรรม (The Rule of Law) เริ่มต้นจากหลักการพื้นฐานตามระบบกฎหมายจารีตประเพณีของอังกฤษ (Common Law) ที่ยอมรับความมีอำนาจสูงสุดของรัฐสภาในการออกกฎหมายแต่การออกกฎหมายนั้นต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักนิติธรรม แนวคิดหลักนิติธรรมมีการพัฒนาถึงปัจจุบันโดยหลักการสำคัญของหลักนิติธรรมคือ การบังคับใช้กฎหมายโดยเสมอภาคและปฏิบัติได้ สติเสรีภาพของบุคคลต้องได้รับการคุ้มครอง และมีระบบศาลที่เข้มแข็งและเป็นอิสระ

ประเทศไทยได้นำแนวคิดหลักนิติธรรมตามระบบกฎหมายดังกล่าวโดยบทบัญญัติคำว่า “หลักนิติธรรม” ไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓ วรรคสอง “การปฏิบัติหน้าที่ของรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล รวมทั้งองค์กรตามรัฐธรรมนูญ และหน่วยงานของรัฐต้องเป็นไปตามหลักนิติธรรม” มีเจตนารมณ์เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของ “องค์กรภาครัฐ” ซึ่งหมายถึงหน่วยงานทั้งหมดตาม มาตรา ๓ วรรคสอง ดังกล่าว จำเป็นต้องมีกฎหมายควบคุมหรือเป็นหลักประกันให้ประชาชนไม่ถูกละเมิดสิทธิจากการใช้อำนาจหรือการปฏิบัติหน้าที่นั้นๆ ทั้งจะต้องไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖ อันเป็นการรองรับหลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ นอกจากนี้ ยังต้องปฏิบัติอยู่บนพื้นฐานในหมวด ๓ ของรัฐธรรมนูญซึ่งว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย

การปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรภาครัฐซึ่งใช้อำนาจของรัฐเหนือเอกชนจึงจำเป็นต้องปฏิบัติอยู่บนพื้นฐานของรัฐธรรมนูญควบคู่กับหลักนิติธรรม เพื่อไม่ให้เกิดการละเมิดสิทธิ เสรีภาพ หรือกระทบต่อ สิทธิต่อหน้าที่ของประชาชนทั่วไป ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จึงจำเป็นต้องทำการศึกษาวิจัยถึงขอบเขตของกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายขององค์กรภาครัฐว่าเป็นไปตามหลักนิติธรรม ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ โดยศึกษาเปรียบเทียบแนวคิดและการปฏิบัติตามหลักนิติธรรมของประเทศอังกฤษ สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี สาธารณรัฐฝรั่งเศส สหรัฐอเมริกา และประเทศไทย เพื่อนำมาพัฒนาและปรับปรุงให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของหลักนิติธรรมภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๒. วัตถุประสงค์

๒.๑ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบวิวัฒนาการแนวความคิดหลักนิติธรรมของประเทศอังกฤษ สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี สาธารณรัฐฝรั่งเศส ประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศไทย

๒.๒ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบวิวัฒนาการการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรของภาครัฐตามหลักนิติธรรมของประเทศอังกฤษ สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี สาธารณรัฐฝรั่งเศส ประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศไทย

๒.๓ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบบทบาทและอำนาจหน้าที่และการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรภาครัฐตามหลักนิติธรรมภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

๒.๔ เพื่อศึกษากรณีศึกษาคำวินิจฉัยคดีการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรภาครัฐตามหลักนิติธรรมขององค์กรตามรัฐธรรมนูญของประเทศอังกฤษ สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี สาธารณรัฐฝรั่งเศส สหรัฐอเมริกาและประเทศไทย

๓. ขอบเขตการดำเนินงาน

๓.๑ ศึกษาเปรียบเทียบวิวัฒนาการแนวความคิดหลักนิติธรรมของประเทศอังกฤษ สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี สาธารณรัฐฝรั่งเศส ประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศไทย

๓.๒ ศึกษาเปรียบเทียบวิวัฒนาการการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรภาครัฐตามหลักนิติธรรมของประเทศอังกฤษ สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี สาธารณรัฐฝรั่งเศส ประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศไทย

๓.๓ ศึกษาเปรียบเทียบบทบาทและอำนาจหน้าที่ และการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรภาครัฐตามหลักนิติธรรม โดย “องค์กรภาครัฐ” หมายถึงหน่วยงานทั้งหมดตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓ วรรคสอง

๓.๔ ศึกษากรณีศึกษาคำวินิจฉัยคดีการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรภาครัฐตามหลักนิติธรรมขององค์กรตามรัฐธรรมนูญของประเทศอังกฤษ สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี สาธารณรัฐฝรั่งเศส สหรัฐอเมริกาและประเทศไทย

๓.๕ จัดให้มีการประชุม/สัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับผลการศึกษา เพื่อนำข้อเสนอแนะที่ได้รับจากการประชุม/สัมมนา มาปรับปรุงผลการศึกษาให้ถูกต้องสมบูรณ์ โดยต้องเชิญผู้ทรงคุณวุฒิทางนิติศาสตร์หรือรัฐศาสตร์หรือรัฐประศาสนศาสตร์หรือผู้เชี่ยวชาญในสาขาที่เกี่ยวข้อง รวมถึงส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานศาลปกครอง สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เป็นต้น เข้าร่วมการประชุม/สัมมนาดังกล่าว

๔. วิธีการดำเนินงาน

จัดจ้างคณะที่ปรึกษาโครงการวิจัยที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ และมีประสบการณ์เกี่ยวกับการทำงานวิจัยทางนิติศาสตร์ รัฐศาสตร์หรือรัฐประศาสนศาสตร์และมีผลงานวิจัยเป็นที่ยอมรับ คณะที่ปรึกษาประกอบด้วยนักวิชาการจากสถาบันการศึกษา ทั้งภาครัฐและเอกชน หรือนักวิชาการอิสระ หรือองค์กร/บริษัท ที่ปรึกษากฎหมาย โดยควรมีนักวิชาการจากภูมิภาคร่วมในคณะอย่างน้อย ๑ คน

๕. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๕.๑ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญสามารถนำผลการศึกษาวิจัยดังกล่าวเสนอให้คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญใช้เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่

๕.๒ หน่วยงานของรัฐและเอกชน และสถาบันการศึกษา สามารถนำผลการศึกษาวิจัยไปใช้เป็นประโยชน์หรือใช้เป็นฐานข้อมูลในการศึกษาวิจัยขั้นต่อไป

๖. ระยะเวลาดำเนินการ

๑๒ เดือน นับจากวันที่ลงนามในสัญญาจ้าง ทั้งนี้ ให้รวมเวลาที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญใช้ในการตรวจรับรายงานการศึกษาวิจัยในแต่ละขั้นตอน และระยะเวลาที่ที่ปรึกษาใช้ในการแก้ไขเพิ่มเติม รวมเป็นระยะเวลาของที่ปรึกษาด้วย

๗. การนำเสนอรายงาน

ที่ปรึกษาโครงการจะต้องนำเสนอรายงาน โดยมีขั้นตอนดังนี้

๗.๑ รายงานการศึกษาขั้นต้น (Inception Report) ที่ปรึกษาต้องส่งให้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน ๑๐ ชุด ภายใน ๑ เดือน นับจากวันที่ลงนามในสัญญาจ้าง โดยสาระสำคัญของของรายงานจะต้องประกอบด้วย กรอบแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องแผนการดำเนินโครงการ รวมทั้งกระบวนการและขั้นตอนการดำเนินงาน การเก็บรวบรวมและศึกษาข้อมูลตามที่กำหนดในขอบเขตการศึกษาพร้อมรายละเอียดเบื้องต้น

๗.๒ รายงานการศึกษาขั้นกลาง (Interim Report) ที่ปรึกษาต้องส่งให้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน ๑๐ ชุด ภายใน ๖ เดือน นับจากวันที่ลงนามในสัญญาจ้าง โดยสาระสำคัญของของรายงานจะต้องประกอบด้วยรายงานความคืบหน้าของการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องตามที่กำหนดไว้ในขอบเขตการศึกษาข้อ ๓ พร้อมรายละเอียด เนื้อหาสาระของผลการศึกษา

๗.๓ รายงานการศึกษาระดับสมบูรณ์ (Final Report)

๗.๓.๑ ที่ปรึกษาจะต้องจัดส่งร่างรายงานการศึกษาระดับสมบูรณ์ (Draft Final report) ให้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน ๑๐ ชุด ภายใน ๘ เดือน นับจากวันที่ลงนามในสัญญาจ้าง โดยสาระสำคัญของของรายงานจะต้องประกอบด้วย ร่างรายงานผลการศึกษาระดับสมบูรณ์ตามที่กำหนดไว้ในขอบเขตการศึกษาข้อ ๓

๗.๓.๒ ที่ปรึกษาจะต้องจัดให้มีการประชุม/สัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิทางนิติศาสตร์และผู้ทรงคุณวุฒิทางรัฐศาสตร์ จากสถาบันการศึกษา องค์กรภาคประชาชนและส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานศาลปกครอง สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เป็นต้น ภายใน ๑๐ เดือน นับจากวันที่ลงนามในสัญญาจ้าง และต้องนำข้อเสนอแนะที่ได้รับจากการประชุม/สัมมนาพร้อมทั้ง

ข้อสังเกตของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญที่มีต่อร่างรายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์ ตามข้อ ๗.๓.๑ มาปรับปรุง เป็นรายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์

๗.๓.๓ ที่ปรึกษาจะต้องจัดส่งรายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์ (Final report) ตามข้อ ๗.๓.๒ ให้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน ๑๐ ชุด ภายใน ๑๒ เดือน นับจากวันที่ลงนามในสัญญาจ้าง

๘.งบประมาณ

ไม่เกิน ๙๐๐,๐๐๐ บาท

๙. เงื่อนไขการเบิกจ่ายเงิน

เงื่อนไขการเบิกจ่ายเงินค่าจ้าง มี ๓ งวด ดังนี้

๙.๑ งวดที่ ๑ จ่ายเงินค่าจ้างร้อยละ ๓๐ ของวงเงินค่าจ้างทั้งหมด เมื่อรายงานการศึกษาขั้นต้น (Inception Report) ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการตรวจรับพัสดุเรียบร้อยแล้ว

๙.๒ งวดที่ ๒ จ่ายเงินค่าจ้างร้อยละ ๓๐ ของวงเงินค่าจ้างทั้งหมด เมื่อรายงานการศึกษาขั้นกลาง (Interim Report) ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการตรวจรับพัสดุเรียบร้อยแล้ว

๙.๓ งวดที่ ๓ จ่ายเงินค่าจ้างร้อยละ ๔๐ ของวงเงินค่าจ้างทั้งหมด เมื่อรายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์ (Final Report) ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการตรวจรับพัสดุเรียบร้อยแล้ว

ทั้งนี้ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญจะหักเงินประกันผลงานในแต่ละงวดเป็นเงินร้อยละ ๕ ของวงเงินค่าจ้างในแต่ละงวด และจะคืนเงินประกันทั้งหมดเมื่อคณะกรรมการตรวจรับพัสดุเห็นชอบรายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์ (Final Report) แล้ว

๑๐. ค่าปรับ

ในกรณีที่ที่ปรึกษาไม่สามารถปฏิบัติงานให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาตามสัญญา ที่ปรึกษาต้องชำระค่าปรับวันละ ๕๐๐ บาท เว้นแต่กรณีที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเห็นชอบให้ขยายกำหนดเวลาแล้วเสร็จตามสัญญา

๑๑. การจัดส่งข้อเสนอโครงการ

ที่ปรึกษาต้องจัดทำข้อเสนอโครงการโดยแยกเป็น ๒ ส่วน คือ ข้อเสนอด้านเทคนิควิชาการ และข้อเสนอทางการเงิน จำนวนอย่างละ ๑๐ ชุด

๑๑.๑ ข้อเสนอด้านเทคนิควิชาการ จะต้องประกอบด้วย

๑๑.๑.๑ การบรรยายของที่ปรึกษาที่มีความชัดเจนเกี่ยวกับความเข้าใจในโครงการ แนวความคิด ขั้นตอนและวิธีดำเนินการ รวมทั้งแผนการดำเนินการโดยละเอียด

๑๑.๑.๒ ผลงานและประสบการณ์ของที่ปรึกษา และต้องระบุรายชื่อคณะ

ผู้ทำการศึกษา (กรณีทำการศึกษาวิจัยเป็นคณะ)ประวัติส่วนบุคคล เช่น ชื่อ-สกุล คุณวุฒิ การศึกษา ตำแหน่งทางวิชาการ ประสบการณ์ทำงาน ผลงานด้านการศึกษาวิจัย คุณสมบัติพิเศษหรือความเชี่ยวชาญ เป็นต้น

๑๑.๒ ข้อเสนอทางการเงิน จะต้องประกอบด้วยรายละเอียดค่าใช้จ่ายในการดำเนินโครงการโดยละเอียด

๑๒. ผู้รับผิดชอบโครงการ

กลุ่มงานวิจัยและพัฒนา รัฐธรรมนุญ สถาบันรัฐธรรมนูญศึกษา สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ โทร. ๐ ๒๖๒๓ ๙๖๐๐ ต่อ ๓๑๔๔ หรือ ๓๑๔๘ โทรสาร. ๐ ๒๖๒๓ ๙๖๔๖

ข้อกำหนดการศึกษา (Terms of Reference)

โครงการศึกษาวิจัยเรื่อง

“หลักความได้สัดส่วน (principle of proportionality) ในการตรวจสอบขอบเขตอำนาจรัฐ
ตามมาตรา ๒๙ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐”

๑. หลักการและเหตุผล

หลักแห่งความได้สัดส่วนเป็นหลักการขั้นพื้นฐานของกฎหมายมหาชนในความสัมพันธ์ระหว่างผู้ใช้อำนาจรัฐกับผู้อยู่ภายใต้บังคับอำนาจ โดยมีสาระสำคัญประกอบด้วย หลักการย่อย ๓ หลักการ ได้แก่ หลักความสมเหตุสมผล หลักความจำเป็น หลักความได้สัดส่วนในความหมายอย่างแคบ ซึ่งการใช้อำนาจของรัฐในการออกกฎหมายที่จะมากระทบสิทธิเสรีภาพของประชาชนย่อมต้องคำนึงว่าเป็นไปตามหลักแห่งความได้สัดส่วนเป็นสำคัญ แม้ว่ารัฐธรรมนูญของรัฐเสรีประชาธิปไตยส่วนใหญ่จะมีได้บัญญัติหลักความได้สัดส่วนไว้อย่างชัดเจน แต่หลักการดังกล่าวเป็นที่ยอมรับในรัฐดังกล่าวว่าเป็นหลักรัฐธรรมนูญทั่วไป และมีค่าบังคับเสมือนกับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญทุกประการ ย่อมผูกพันองค์กรต่างๆภายในรัฐ ซึ่งหลักการดังกล่าวได้ปรากฏในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๙ วรรคแรกที่บัญญัติให้ “การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิเสรีภาพนั้นมิได้”

จากบทบัญญัตินี้ดังกล่าวข้างต้น ส่งผลให้การตรากฎหมายบังคับให้กระทำการหรือไม่ให้กระทำการใดๆ ต้องเป็นมาตรการที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่เอกชนหรือสาธารณะมากกว่าความเสียหายที่เกิดขึ้น ซึ่งมาตรการนั้นต้องสามารถดำเนินการให้เกิดผลในทางปฏิบัติได้จริงตามที่ฝ่ายนิติบัญญัติประสงค์ และกระทบกระเทือนต่อสิทธิเสรีภาพของราษฎรน้อยที่สุดเท่าที่จำเป็น และช้อยกเว้นในการออกกฎหมายมาจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชนนั้น จะต้องมีเงื่อนไขตามกฎหมายคือ (๑) กฎหมายให้อำนาจไว้ (๒) การนั้นเฉพาะที่รัฐธรรมนูญกำหนด (๓) เท่าที่จำเป็นและกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิเสรีภาพนั้นมิได้ ซึ่งแม้ว่าฝ่ายนิติบัญญัติจะมีอำนาจตามรัฐธรรมนูญที่จะตรากฎหมายจำกัดหรือให้อำนาจแก่ฝ่ายบริหารก็ตาม แต่ต้องไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นไปตามหลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญที่ได้บัญญัติรับรองไว้ในมาตรา ๖ ของรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญกำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐของฝ่ายนิติบัญญัติในการออกกฎหมายที่จะกระทบกระเทือนต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำการศึกษาวินิจฉัยการตรวจสอบขอบเขตอำนาจนิติบัญญัติและบทบัญญัติ

ของกฎหมายครอบคลุมและอนุวัตรตามหลักความได้สัดส่วน เพื่อเป็นประโยชน์แก่ศาลรัฐธรรมนูญ ในการควบคุมความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย

การศึกษาเปรียบเทียบการพิจารณาวินิจฉัยของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญของสาธารณรัฐฝรั่งเศส ศาลรัฐธรรมนูญแห่งสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ศาลรัฐธรรมนูญสาธารณรัฐเกาหลี และศาลยุติธรรมของประเทศญี่ปุ่นในประเด็นปัญหาของความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายตามหลักความได้สัดส่วน และศึกษาวิเคราะห์บทบัญญัติของกฎหมายไทยที่ให้อำนาจฝ่ายบริหารจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนเป็นไปตามหลักความได้สัดส่วนตามเจตนารมณ์แห่งรัฐธรรมนูญหรือไม่

๒. วัตถุประสงค์

๒.๑ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบวิวัฒนาการแนวคิดหลักความได้สัดส่วนในการบัญญัติกฎหมายของสาธารณรัฐฝรั่งเศส สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี สาธารณรัฐเกาหลี ประเทศญี่ปุ่น และประเทศไทย

๒.๒ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการนำหลักความได้สัดส่วนมาใช้พิจารณาวินิจฉัยของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญของสาธารณรัฐฝรั่งเศส ศาลรัฐธรรมนูญแห่งสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ศาลรัฐธรรมนูญสาธารณรัฐเกาหลี ศาลยุติธรรมประเทศญี่ปุ่น และศาลรัฐธรรมนูญไทย

๒.๓ เพื่อศึกษาวิเคราะห์บทบัญญัติกฎหมายไทยที่มีปัญหาความไม่ชอบด้วยหลักความได้สัดส่วนตามรัฐธรรมนูญ

๒.๔ เพื่อศึกษาคำวินิจฉัยที่สำคัญของศาลรัฐธรรมนูญไทยในการนำหลักความได้สัดส่วนมาพิจารณาประกอบการวินิจฉัยคดีรัฐธรรมนูญ

๓. ขอบเขตการดำเนินงาน

๓.๑ ศึกษาเปรียบเทียบวิวัฒนาการแนวคิดหลักความได้สัดส่วนในการบัญญัติกฎหมายของสาธารณรัฐฝรั่งเศส สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี สาธารณรัฐเกาหลี ประเทศญี่ปุ่นและประเทศไทย

๓.๒ ศึกษาเปรียบเทียบการนำหลักความได้สัดส่วนมาใช้พิจารณาวินิจฉัยของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญของสาธารณรัฐฝรั่งเศส ศาลรัฐธรรมนูญแห่งสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ศาลรัฐธรรมนูญสาธารณรัฐเกาหลี ศาลยุติธรรมประเทศญี่ปุ่น และศาลรัฐธรรมนูญไทย

๓.๓ ศึกษาวิเคราะห์บทบัญญัติกฎหมายไทยที่มีปัญหาความไม่ชอบด้วยหลักความได้สัดส่วนตามรัฐธรรมนูญ

๓.๔ ศึกษาคำวินิจฉัยที่สำคัญของศาลรัฐธรรมนูญไทยในการนำหลักความได้สัดส่วนมาพิจารณาประกอบการวินิจฉัยคดีรัฐธรรมนูญ

๓.๕ จัดให้มีการประชุม/สัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับผลการศึกษา เพื่อนำข้อเสนอแนะที่ได้รับจากการประชุม/สัมมนาไปปรับปรุงผลการศึกษาให้ถูกต้องสมบูรณ์ โดยต้องเชิญผู้ทรงคุณวุฒิทางนิติศาสตร์หรือรัฐศาสตร์หรือรัฐประศาสนศาสตร์หรือผู้เชี่ยวชาญในสาขาที่เกี่ยวข้อง รวมถึงส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน เป็นต้น เข้าร่วมการประชุม/สัมมนาดังกล่าวด้วย

๔. วิธีการดำเนินงาน

จัดจ้างคณะที่ปรึกษาโครงการวิจัยที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ และมีประสบการณ์เกี่ยวกับการทำงานวิจัยทางนิติศาสตร์ รัฐศาสตร์หรือรัฐประศาสนศาสตร์และมีผลงานวิจัยเป็นที่ยอมรับ คณะที่ปรึกษาประกอบด้วยนักวิชาการจากสถาบันการศึกษา ทั้งภาครัฐและเอกชน หรือนักวิชาการอิสระหรือองค์กร/บริษัทที่ปรึกษากฎหมาย โดยควรมีนักวิชาการจากภูมิภาคร่วมในคณะอย่างน้อย ๑ คน

๕. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๕.๑ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญสามารถนำผลการศึกษาวิจัยดังกล่าวเสนอให้คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญใช้เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่

๕.๒ หน่วยงานของรัฐและเอกชน และสถาบันการศึกษา สามารถนำผลการศึกษาวิจัยไปใช้เป็นประโยชน์หรือใช้เป็นฐานข้อมูลในการศึกษาวิจัยขั้นต่อไป

๖. ระยะเวลาดำเนินการ

๑๒ เดือน นับจากวันที่ลงนามในสัญญาจ้าง ทั้งนี้ ให้รวมเวลาที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญใช้ในการตรวจรับรายงานการศึกษาวิจัยในแต่ละขั้นตอน และระยะเวลาที่ที่ปรึกษาใช้ในการแก้ไขเพิ่มเติม รวมเป็นระยะเวลาของที่ปรึกษาดังกล่าว

๗. การนำเสนอรายงาน

ที่ปรึกษาโครงการจะต้องนำเสนอรายงาน โดยมีขั้นตอนดังนี้

๗.๑ รายงานการศึกษาขั้นต้น (Inception Report) ที่ปรึกษาต้องส่งให้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน ๑๐ ชุด ภายใน ๑ เดือน นับจากวันที่ลงนามในสัญญาจ้าง โดยสาระสำคัญของรายงานจะต้องประกอบด้วย กรอบแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง แผนการดำเนินโครงการรวมทั้งกระบวนการและขั้นตอนการดำเนินงาน การเก็บรวบรวมและศึกษาข้อมูลตามที่กำหนดในขอบเขตการศึกษาพร้อมรายละเอียดเบื้องต้น

ข้อกำหนดการศึกษา (Terms of Reference) โครงการศึกษาวิจัยเรื่อง “หลักความได้สัดส่วน (principle of proportionality) ในการตรวจสอบขอบเขตอำนาจรัฐ ตามมาตรา ๒๙ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐”

๗.๒ รายงานการศึกษาชั้นกลาง (Interim Report) ที่ปรึกษาต้องส่งให้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน ๑๐ ชุด ภายใน ๖ เดือน นับจากวันที่ลงนามในสัญญาจ้าง โดยสาระสำคัญของรายงานจะต้องประกอบด้วยรายงานความคืบหน้าของการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องตามที่กำหนดไว้ในขอบเขตการศึกษาข้อ ๓ พร้อมรายละเอียด เนื้อหาสาระของผลการศึกษา

๗.๓ รายงานการศึกษาระดับสมบูรณ์ (Final Report)

๗.๓.๑ ที่ปรึกษาจะต้องจัดส่งร่างรายงานการศึกษาระดับสมบูรณ์ (Draft Final report) ให้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน ๑๐ ชุด ภายใน ๘ เดือน นับจากวันที่ลงนามในสัญญาจ้าง โดยสาระสำคัญของรายงานจะต้องประกอบด้วย ร่างรายงานผลการศึกษาระดับสมบูรณ์ตามที่กำหนดไว้ในขอบเขตการศึกษาข้อ ๓

๗.๓.๒ ที่ปรึกษาจะต้องจัดให้มีการประชุม/สัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิทางนิติศาสตร์และผู้ทรงคุณวุฒิทางรัฐศาสตร์ จากสถาบันการศึกษา องค์กรภาคประชาชนและส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน เป็นต้น ภายใน ๑๐ เดือน นับจากวันที่ลงนามในสัญญาจ้าง และต้องนำข้อเสนอแนะที่ได้รับจากการประชุม/สัมมนาพร้อมทั้งข้อสังเกตของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ที่มีต่อร่างรายงานการศึกษาระดับสมบูรณ์ ตามข้อ ๗.๓.๑ มาปรับปรุงเป็นรายงานการศึกษาระดับสมบูรณ์

๗.๓.๓ ที่ปรึกษาจะต้องจัดส่งรายงานการศึกษาระดับสมบูรณ์ (Final report) ตามข้อ ๗.๓.๒ ให้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน ๑๐ ชุด ภายใน ๑๒ เดือน นับจากวันที่ลงนามในสัญญาจ้าง

๘.งบประมาณ

ไม่เกิน ๙๐๐,๐๐๐ บาท

๙. เงื่อนไขการเบิกจ่ายเงิน

เงื่อนไขการเบิกจ่ายเงินค่าจ้าง มี ๓ งวด ดังนี้

๙.๑ งวดที่ ๑ จ่ายเงินค่าจ้างร้อยละ ๓๐ ของวงเงินค่าจ้างทั้งหมด เมื่อรายงานการศึกษาขั้นต้น (Inception Report) ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการตรวจรับพัสดุเรียบร้อยแล้ว

๙.๒ งวดที่ ๒ จ่ายเงินค่าจ้างร้อยละ ๓๐ ของวงเงินค่าจ้างทั้งหมด เมื่อรายงานการศึกษาชั้นกลาง (Interim Report) ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการตรวจรับพัสดุเรียบร้อยแล้ว

๙.๓ งวดที่ ๓ จ่ายเงินค่าจ้างร้อยละ ๔๐ ของวงเงินค่าจ้างทั้งหมด เมื่อรายงานการศึกษาระดับสมบูรณ์ (Final Report) ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการตรวจรับพัสดุเรียบร้อยแล้ว

ข้อกำหนดการศึกษา (Terms of Reference) โครงการศึกษาวิจัยเรื่อง “หลักความได้สัดส่วน (principle of proportionality) ในการตรวจสอบขอบเขตอำนาจรัฐ ตามมาตรา ๒๙ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐”

ทั้งนี้ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญจะหักเงินประกันผลงานในแต่ละงวดเป็นเงินร้อยละ ๕ ของวงเงินค่าจ้างในแต่ละงวด และจะคืนเงินประกันทั้งหมดเมื่อคณะกรรมการตรวจรับพัสดุเห็นชอบรายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์ (Final Report) แล้ว

๑๐. ค่าปรับ

ในกรณีที่ที่ปรึกษาไม่สามารถปฏิบัติงานให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาตามสัญญาที่ปรึกษาต้องชำระค่าปรับวันละ ๕๐๐ บาท เว้นแต่กรณีที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเห็นชอบให้ขยายกำหนดเวลาแล้วเสร็จตามสัญญา

๑๑. การจัดส่งข้อเสนอโครงการ

ที่ปรึกษาต้องจัดทำข้อเสนอโครงการโดยแยกเป็น ๒ ส่วน คือ ข้อเสนอด้านเทคนิควิชาการ และข้อเสนอทางการเงิน จำนวนอย่างละ ๑๐ ชุด

๑๑.๑ ข้อเสนอด้านเทคนิควิชาการ จะต้องประกอบด้วย

๑๑.๑.๑ การบรรยายของที่ปรึกษาที่มีความชัดเจนเกี่ยวกับความเข้าใจในโครงการแนวความคิด ขั้นตอนและวิธีดำเนินการ รวมทั้งแผนการดำเนินการโดยละเอียด

๑๑.๑.๒ ผลงานและประสบการณ์ของที่ปรึกษา และต้องระบุรายชื่อคณะ

ผู้ทำการศึกษา (กรณีทำการศึกษาวิจัยเป็นคณะ) ประวัติส่วนบุคคล เช่น ชื่อ-สกุล คุณวุฒิการศึกษา ตำแหน่งทางวิชาการ ประสบการณ์ทำงาน ผลงานด้านการศึกษาวิจัย คุณสมบัติพิเศษหรือความเชี่ยวชาญ เป็นต้น

๑๑.๒ ข้อเสนอทางการเงิน จะต้องประกอบด้วยรายละเอียดค่าใช้จ่ายในการดำเนินโครงการโดยละเอียด

๑๒. ผู้รับผิดชอบโครงการ

กลุ่มงานวิจัยและพัฒนารัฐธรรมนูญ สถาบันรัฐธรรมนูญศึกษา สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ โทร. ๐ ๒๖๒๓ ๙๖๐๐ ต่อ ๓๑๔๔ หรือ ๓๑๔๘ โทรสาร. ๐ ๒๖๒๓ ๙๖๔๖

ข้อกำหนดการศึกษา (Terms of Reference)

โครงการศึกษาวิจัยเรื่อง

“สถานะและบทบาทของศาลรัฐธรรมนูญไทย

ภายใต้กรอบทิศทางการศึกษาแก้ไขรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐”

๑. หลักการและเหตุผล

ศาลรัฐธรรมนูญเป็นองค์กรในการวินิจฉัยข้อพิพาทที่มีหลักประกันความเป็นอิสระขององค์กรและบุคคล คำวินิจฉัยมีลักษณะเป็นที่สุด (Resjudicata) และมีกฎหมายวิธีพิจารณาความเป็นการเฉพาะอันเป็นลักษณะของความเป็นองค์กรตุลาการในทางเนื้อหา การก่อกำเนิดของศาลรัฐธรรมนูญได้รับอิทธิพลจากแนวความคิดของ Hans Kelsen ตามทฤษฎีกฎหมายบริสุทธิ์ (pure theory of law) หรือที่เรียกกันว่า “Grundnorm” โดยแนวความคิดดังกล่าว เสนอให้จัดตั้งศาลรัฐธรรมนูญเป็นศาลพิเศษ โดยมีบทบาทและอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของบรรดาร่างกฎหมายและกฎหมายที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญของอำนาจนิติบัญญัติและปฏิเสศการบังคับใช้กฎหมายตามคำพิพากษาที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ และคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญย่อมเด็ดขาด ผูกพันอำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหารและอำนาจตุลาการ นอกจากนี้ แนวความคิดหลักบรรทัดฐานสูงสุด (supreme norm) ของ Hans Kelsen จะเป็นหลักพื้นฐานสำคัญให้เกิดการจัดให้มีองค์กรตุลาการในทางเนื้อหาเพื่อทำหน้าที่เป็นการเฉพาะแล้ว ยังก่อให้เกิดมาตรการของการลำดับชั้นแห่งบรรทัดฐานกฎหมายในการควบคุมบรรทัดฐานในเชิงนามธรรม (abstract norm control) การควบคุมบรรทัดฐานในเชิงรูปธรรม (concrete norm control) และกระบวนการเยียวยาทางกฎหมาย (legal remedy) อีกด้วย ทั้งนี้ เพื่อการพิทักษ์รัฐธรรมนูญ ดำรงรักษาไว้ซึ่งความมั่นคงแห่งหลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ และการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของปัจเจกบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ทุกประการ

บทบาทและขอบเขตอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญไทยได้รับการบัญญัติรับรองไว้ตั้งแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ จนถึงรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน กล่าวคือ ศาลรัฐธรรมนูญมีสถานะเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญที่ใช้อำนาจในทางตุลาการ มีเขตอำนาจเฉพาะเจาะจงและไม่สามารถตีความขยายเขตอำนาจศาลออกไปเกินกว่าเจตนารมณ์แห่งรัฐธรรมนูญได้ นอกจากนี้ ศาลรัฐธรรมนูญยังมีการปฏิบัติงานในการตรวจสอบและควบคุมการใช้อำนาจรัฐให้อยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญและกฎหมาย อาทิ การวินิจฉัยปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ การวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของเงื่อนไขการตราพระราชกำหนด การวินิจฉัยสมาชิกภาพหรือคุณสมบัติของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง การวินิจฉัยว่าหนังสือสนธิสัญญาใดต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา และอำนาจในการวินิจฉัยเกี่ยวกับการสิ้นสภาพความเป็นพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ เพื่อให้การดำเนินภารกิจของรัฐเป็นไปตามหลักนิติรัฐและหลักการตรวจสอบและถ่วงดุลเพื่อปกป้องสิทธิและเสรีภาพของประชาชน จากการใช้อำนาจรัฐที่ขัดหรือแย้งต่อบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญและยืนยันการดำรงอยู่ของการสถาปนาความเป็นนิติรัฐ (Legal state) ผ่านการทำหน้าที่พิทักษ์หลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ

ปัจจุบันมีการเรียกร้องให้แก้ไขบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ด้วยเหตุผลที่สำคัญสามประการ กล่าวคือ ประการแรก รัฐธรรมนูญเป็นปัจจัยสำคัญในการแก้ไขและลดทอนความขัดแย้งในสังคมไทย ประการ

ที่สอง เพื่อการตรวจสอบและแก้ไขข้อผิดพลาดของตัวบทกฎหมายภายใต้สถานการณ์ความขัดแย้งทางสังคม และประการที่สาม ความชอบธรรมและการยอมรับโดยประจักษ์ของรัฐธรรมนูญต่อการดำรงความศักดิ์สิทธิ์ของรัฐธรรมนูญในสังคมไทย (Constitutional Legitimacy) ภายใต้ปัจจัยแวดล้อมอื่นๆ ทางสังคม จะเห็นได้ว่า การแก้ไขบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญดังกล่าว ย่อมเป็นที่คาดการณ์ได้ว่า อาจกระทบต่อบทบัญญัติที่เกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญทั้งในส่วนโครงสร้าง องค์ประกอบ เขตอำนาจ บทบาท และวิธีพิจารณาคดีของศาล

ดังนั้น การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสถานะและบทบาทของศาลรัฐธรรมนูญไทยภายใต้กรอบทิศทางการแก้ไขรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช ๒๕๕๐ จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อสถานะทางกฎหมาย บทบาท วิสัยทัศน์ และพันธกิจของศาลรัฐธรรมนูญไทย เพื่อให้การดำเนินการกิจของศาลรัฐธรรมนูญไทยสอดคล้องตามอุดมการณ์ประชาธิปไตยภายใต้หลักนิติรัฐ และใช้รัฐธรรมนูญเป็นเครื่องมือโดยตรงในการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานตามมาตรฐานในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

๒. วัตถุประสงค์

๒.๑ เพื่อศึกษาถึงวิวัฒนาการของแนวความคิดเกี่ยวกับการจัดตั้งศาลรัฐธรรมนูญไทย และศาลรัฐธรรมนูญต่างประเทศ

๒.๒ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบเชิงวิเคราะห์ขอบเขตอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และพุทธศักราช ๒๕๕๐ และศึกษาเปรียบเทียบศาลรัฐธรรมนูญต่างประเทศที่มีอำนาจตรวจสอบการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ อาทิ ศาลรัฐธรรมนูญเยอรมนี ศาลรัฐธรรมนูญตุรกี

๒.๓ เพื่อศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญไทยในเชิงโครงสร้าง องค์ประกอบ เขตอำนาจ บทบาท ลักษณะและรูปแบบในการควบคุมความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายและสอดคล้องกับหลักนิติรัฐ

๒.๔ เพื่อศึกษาถึงสถานะทางกฎหมาย บทบาท วิสัยทัศน์และพันธกิจของศาลรัฐธรรมนูญไทยตามพลวัตของทิศทางการแก้ไขรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

๓. ขอบเขตการดำเนินงาน

๓.๑ ศึกษาเปรียบเทียบวิวัฒนาการแนวความคิดเกี่ยวกับการจัดตั้งศาลรัฐธรรมนูญไทย และศาลรัฐธรรมนูญต่างประเทศ

๓.๒ ศึกษาเปรียบเทียบเชิงวิเคราะห์ขอบเขตอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และพุทธศักราช ๒๕๕๐ และศึกษาเปรียบเทียบกับศาลรัฐธรรมนูญต่างประเทศที่มีอำนาจตรวจสอบการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ อาทิ ศาลรัฐธรรมนูญเยอรมนี ศาลรัฐธรรมนูญตุรกี

๓.๓ ศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญไทยในเชิงโครงสร้าง องค์ประกอบ เขตอำนาจ บทบาท ลักษณะและรูปแบบในการควบคุมความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายและสอดคล้องกับหลักนิติรัฐ

๓.๔ ศึกษาสถานะทางกฎหมาย บทบาท วิสัยทัศน์และพันธกิจของศาลรัฐธรรมนูญไทยตาม พลวัตของทิศทางการแก้ไขรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

๓.๕ จัดให้มีการประชุม/สัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับผลการศึกษา เพื่อนำข้อเสนอแนะที่ได้รับจากการประชุม/สัมมนา มาปรับปรุงผลการศึกษาให้ถูกต้องสมบูรณ์ โดยต้องเชิญ ผู้ทรงคุณวุฒิทางนิติศาสตร์หรือรัฐศาสตร์หรือรัฐประศาสนศาสตร์หรือผู้เชี่ยวชาญในสาขาที่เกี่ยวข้อง รวมถึง ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน สำนักงานศาลปกครอง สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานเลขาธิการ สภาผู้แทนราษฎร สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี สำนักงานปลัดสำนัก นายกรัฐมนตรี เป็นต้น เข้าร่วมการประชุม/สัมมนาดังกล่าวด้วย

๔. วิธีการดำเนินงาน

จัดจ้างคณะที่ปรึกษาโครงการวิจัยที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ และมีประสบการณ์เกี่ยวกับการ ทำงานวิจัยทางนิติศาสตร์ รัฐศาสตร์หรือรัฐประศาสนศาสตร์และมีผลงานวิจัยเป็นที่ยอมรับ คณะที่ปรึกษา ประกอบด้วยนักวิชาการจากสถาบันการศึกษา ทั้งภาครัฐและเอกชน หรือนักวิชาการอิสระ หรือองค์กร/บริษัท ที่ปรึกษากฎหมายโดยควรมีนักวิชาการจากภูมิภาคร่วมในคณะอย่างน้อย ๑ คน

๕. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๕.๑ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญสามารถนำผลการศึกษาวิจัยดังกล่าวเสนอให้คณะตุลาการ ศาล รัฐธรรมนูญใช้เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่

๕.๒ หน่วยงานของรัฐและเอกชน และสถาบันการศึกษา สามารถนำผลการศึกษาวิจัยไปใช้เป็น ประโยชน์หรือใช้เป็นฐานข้อมูลในการศึกษาวิจัยขั้นต่อไป

๖. ระยะเวลาดำเนินการ

๑๒ เดือน นับจากวันที่ลงนามในสัญญาจ้าง ทั้งนี้ ให้รวมเวลาที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญใช้ในการ ตรวจสอบรายงานการศึกษาวิจัยในแต่ละขั้นตอน และระยะเวลาที่ที่ปรึกษาใช้ในการแก้ไขเพิ่มเติม รวมเป็น ระยะเวลาของที่ปรึกษาดังนี้

๗. การนำเสนอรายงาน

ที่ปรึกษาโครงการจะต้องนำเสนอรายงาน โดยมีขั้นตอนดังนี้

๗.๑ รายงานการศึกษาขั้นต้น (Inception Report) ที่ปรึกษาต้องส่งให้สำนักงาน ศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน ๑๐ ชุด ภายใน ๑ เดือน นับจากวันที่ลงนามในสัญญาจ้าง โดยสาระสำคัญของ รายงานจะต้องประกอบด้วย กรอบแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง แผนการดำเนินโครงการ รวมทั้งกระบวนการ และขั้นตอนการดำเนินงาน การเก็บรวบรวมและศึกษาข้อมูลตามที่กำหนดในขอบเขตการศึกษาพร้อม รายละเอียดเบื้องต้น

ข้อกำหนดการศึกษา (Terms of Reference) โครงการศึกษาวิจัยเรื่อง “สถานะและบทบาทของศาลรัฐธรรมนูญไทยภายใต้ กรอบทิศทางการแก้ไขรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐”

๗.๒ รายงานการศึกษาขั้นกลาง (Interim Report) ที่ปรึกษาต้องส่งให้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน ๑๐ ชุด ภายใน ๖ เดือน นับจากวันที่ลงนามในสัญญาจ้าง โดยสาระสำคัญของรายงานจะต้องประกอบด้วยรายงานความคืบหน้าของการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องตามที่กำหนดไว้ในขอบเขตการศึกษาข้อ ๓ พร้อมรายละเอียด เนื้อหาสาระของผลการศึกษา

๗.๓ รายงานการศึกษาระดับสมบูรณ์ (Final Report)

๗.๓.๑ ที่ปรึกษาจะต้องจัดส่งร่างรายงานการศึกษาระดับสมบูรณ์ (Draft Final report) ให้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน ๑๐ ชุด ภายใน ๘ เดือน นับจากวันที่ลงนามในสัญญาจ้าง โดยสาระสำคัญของรายงานจะต้องประกอบด้วย ร่างรายงานผลการศึกษาระดับสมบูรณ์ตามที่กำหนดไว้ในขอบเขตการศึกษาข้อ ๓

๗.๓.๒ ที่ปรึกษาจะต้องจัดให้มีการประชุม/สัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิทางนิติศาสตร์และผู้ทรงคุณวุฒิทางรัฐศาสตร์ จากสถาบันการศึกษา องค์กรภาคประชาชนและส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน สำนักงานศาลปกครอง สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นต้น ภายใน ๑๐ เดือน นับจากวันที่ลงนามในสัญญาจ้าง และต้องนำข้อเสนอแนะที่ได้รับจากการประชุม/สัมมนา พร้อมทั้งข้อสังเกตของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญที่มีต่อร่างรายงานการศึกษาระดับสมบูรณ์ ตามข้อ ๗.๓.๑ มาปรับปรุงเป็นรายงานการศึกษาระดับสมบูรณ์

๗.๓.๓ ที่ปรึกษาจะต้องจัดส่งรายงานการศึกษาระดับสมบูรณ์ (Final report) ตามข้อ ๗.๓.๒ ให้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน ๑๐ ชุด ภายใน ๑๒ เดือน นับจากวันที่ลงนามในสัญญาจ้าง

๘.งบประมาณ

ไม่เกิน ๙๐๐,๐๐๐ บาท

๙. เงื่อนไขการเบิกจ่ายเงิน

เงื่อนไขการเบิกจ่ายเงินค่าจ้าง มี ๓ งวด ดังนี้

๙.๑ งวดที่ ๑ จ่ายเงินค่าจ้างร้อยละ ๓๐ ของวงเงินค่าจ้างทั้งหมด เมื่อรายงานการศึกษาขั้นต้น (Inception Report) ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการตรวจรับพัสดุเรียบร้อยแล้ว

๙.๒ งวดที่ ๒ จ่ายเงินค่าจ้างร้อยละ ๓๐ ของวงเงินค่าจ้างทั้งหมด เมื่อรายงานการศึกษาขั้นกลาง (Interim Report) ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการตรวจรับพัสดุเรียบร้อยแล้ว

๙.๓ งวดที่ ๓ จ่ายเงินค่าจ้างร้อยละ ๔๐ ของวงเงินค่าจ้างทั้งหมด เมื่อรายงานการศึกษาระดับสมบูรณ์ (Final Report) ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการตรวจรับพัสดุเรียบร้อยแล้ว

ทั้งนี้ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญจะหักเงินประกันผลงานในแต่ละงวดเป็นเงินร้อยละ ๕ ของวงเงินค่าจ้างในแต่ละงวด และจะคืนเงินประกันทั้งหมดเมื่อคณะกรรมการตรวจรับพัสดุเห็นชอบรายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์ (Final Report) แล้ว

๑๐. ค่าปรับ

ในกรณีที่ที่ปรึกษาไม่สามารถปฏิบัติงานให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาตามสัญญาที่ปรึกษาต้องชำระค่าปรับวันละ ๕๐๐ บาท เว้นแต่กรณีที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเห็นชอบให้ขยายกำหนดเวลาแล้วเสร็จตามสัญญา

๑๑. การจัดส่งข้อเสนอโครงการ

ที่ปรึกษาต้องจัดทำข้อเสนอโครงการโดยแยกเป็น ๒ ส่วน คือ ข้อเสนอด้านเทคนิควิชาการ และข้อเสนอทางการเงิน จำนวนอย่างละ ๑๐ ชุด

๑๑.๑ ข้อเสนอด้านเทคนิควิชาการ จะต้องประกอบด้วย

๑๑.๑.๑ การบรรยายของที่ปรึกษาที่มีความชัดเจนเกี่ยวกับความเข้าใจในโครงการแนวความคิด ขั้นตอนและวิธีดำเนินการ รวมทั้งแผนการดำเนินการโดยละเอียด

๑๑.๑.๒ ผลงานและประสบการณ์ของที่ปรึกษา และต้องระบุรายชื่อคณะ

ผู้ทำการศึกษา (กรณีทำการศึกษาวิจัยเป็นคณะ) ประวัติส่วนบุคคล เช่น ชื่อ-สกุล คุณวุฒิ การศึกษา ตำแหน่งทางวิชาการ ประสบการณ์ทำงาน ผลงานด้านการศึกษาวิจัย คุณสมบัติพิเศษหรือความเชี่ยวชาญ เป็นต้น

๑๑.๒ ข้อเสนอทางการเงิน จะต้องประกอบด้วยรายละเอียดค่าใช้จ่ายในการดำเนินโครงการโดยละเอียด

๑๒. ผู้รับผิดชอบโครงการ

กลุ่มงานวิจัยและพัฒนา รัฐธรรมนูญ สถาบันรัฐธรรมนูญศึกษา สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ โทร. ๐ ๒๖๒๓ ๙๖๐๐ ต่อ ๓๑๔๔ หรือ ๓๑๔๘ โทรสาร. ๐ ๒๖๒๓ ๙๖๔๖